

HORNARUL

Organul de specialitate al Uniunii Regnicolare a Măestrilor Hornari din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș
Az Erdélyi, Bánáti, Körösvölgyi és Máramarosvidéki Kéményseprőmesterek Országos Egyesületének Szaklapja
Fachblatt des Landesvereines der Rauchfangkehrermeister Siebenbürgens, des Banates, der Krischana u. Maramuresch

Redacția - Szerkesztőség - Redaktion: Redactor responsabil — Felelős szerkesztő — Verantwortlicher Redakteur

CLUJ,

Calea Reg. Ferdinand II7.

LADISLAU PAPP

Colaborator — Társszerkesztő — Hilfsredakteur: **COLOMAN PLATZ**

Editor-Proprietar: Uniunea Regnicolara

Laptulajdonos: Az országos egyesület

Blatt-Eigentümer: Landes-Verein

Adunarea generală

Adunarea generală ordinară convocată pentru ziua Sftului Florian, fiind interzisă de către autorități din cauza congresului dela Alba-Iulia, comitetul nostru în ședința sa ținută la 9 Mai a. c. a fixat termenul nou pentru ziua de *15 Iulie 1928*, pe lângă menținerea condițiilor cuprinse în invitația publicată în Hornarul din Aprilie. Ședința preparativă se va ține la 14 Iulie seara, la ora fixată în invitație.

Ottó Nágel, președinte.

L. Papp, notar.

Közgyűlésünk

A Szent Flórián napjára, május 4-ére egybehívott rendes évi közgyűlésünkre a hatóságok az engedélyt a gyulafehérvári gyűlés miatt nem adták meg. Választmányunknak f. hó 9-én megtartott határozatából kifolyólag értesítjük tagtársainkat, hogy a közgyűlést — a múlt havi Hornarulban közölt feltételek fenntartásával — *1928 július 15-én* fogjuk megtartani. Ezt megelőzőleg július 14-én este az előkészítő értekezlet is meg fog tartatni.

Nágel Ottó, elnök.

Papp László, jegyző.

Unsere Generalversammlung

Unsere für den St. Florianstag anberaumte ordentliche Generalversammlung wurde von den Behörden zufolge des Kongresses von Alba-Iulia verboten. Hiermit teilen wir mit, dass unser Ausschuss in seiner am 9. d. M. abgehaltenen Sitzung den neuen Termin für den *15. Juli 1928*. festgesetzt hat, wobei die in „Hornarul“ vom April veröffentlichten sonstigen Bedingungen in Geltung bleiben. Dennach wird die vorbereitende Sitzung am 14. Juli abends stattfinden.

Otto Nágel, Präsident.

L. Papp, Notar.

A kéményseprés új krízise

Hagyományos ünnepünk ez egyszer kénytelen volt kitérni a súlyosabb, az országra nézve nagyobb fontosságú eseményeknek. Fekete gárdánk, amely sohasem politizál, amely a maga kisebb-nagyobb bajait szűkebb keretek közt óhajtja orvosoltatni — bár azok különösen az utóbbi időkben országos jelentőséget vettek föl —, ez egyszer politikai okokból volt kénytelen lemondani a szt. Flórián ünnepléséről és a szokásos közgyűlési dátumról. A kormányhatóságok közegei nagyon is érthető okokból tiltottak be május 6-ika, a gyulafehérvári nagygyűlés előtt minden gyűlésfélét s így nekünk is le kellett mondanunk a közgyűlésről. Amint lapunk más helyén közöljük, a közgyűlést kénytelenek vagyunk július 15-ére elhalasztani, amikor is, ha valamely előre nem látott akadály közbe nem jön, meg is fogjuk tartani.

Belenyugodtunk a megváltozhatatlanba, de nem térhetünk egykönnyen napirendre fölötte. Ezzel nem érintjük a kormány intézkedését, amely teljesen helyes, jogos és indokolt volt — hanem jelentőséggel bír ez a kéményseprő-iparosok belső életére nézve. Talán a sors keze irányította így a dolgok folyását, hogy mindazt, amit esetleg május 4-éig nem intézhettünk el véglegesen, a július 15-iki közgyűlés elé mint befejezett tényt tárhassuk. Az pedig igen nagyfontosságú kérdés ránk nézve, hogy iparunk az új közigazgatási törvény határozmányai értelmében a helyi hatóságok részéről milyen elbánásban részesül. Ugyanis az új közigazgatási törvény 268. szakaszának c) pontjában világos rendelkezés van arról, hogy a kéményseprő-szabályrendelet megalkotása a községek autonóm joga a községi költségvetés keretein belül. Eddig ez rendben volna, csupán az a kérdés, hogy az egyes községek hogyan bírálják el

a) a seprés kötelező voltát,

b) a mesterek existenciális érdekeit.

Bár ez a két tétel szorosan összefügg egymással, mégis külön kell figyelembe vennünk,

mert hiszen igaz, hogy a mesterek léte a seprés kötelező voltától, ez pedig a községtanácsok méltányosságától függ, de viszont ott, ahol a helyi hatóságok a méltányosság álláspontjára helyezkedve ki is mondják a seprés kötelező voltát, kérdés az, hogy milyen árszabályt állapítanak meg a részünkre?

Ime, ezek a kérdések azok, amelyek miatt egyesületünk vezetősége ismét a legnagyobb erővel veti magát a memorandumra, hogy az új ipartörvény megalkotásáig is, az új közigazgatási törvény alkalmazásában mutassa ki méltányosságát a kormány s adjon ki egy rendeletet, mely szerint egységesíti a községi szabályrendeleteket. Azt hiszem, ezt nem kell különösebben indokolni. Tudják nagyon jól, hogy egységes szabályrendelet nélkül ugyanegy mesternek különböző községeiben százféle állapotok uralkodhatnak s a mesterek majd kapkodhatnak fűhöz-fához, míg tisztába jönnek saját dolgukkal.

Ez a legujabb programpontja egyesületünknek, ez az, amiért legujabban harcolunk, ez az, amihez egyesületünknek újabb költségekre van szüksége s aminek a megindítása ebben a pillanatban csak úgy lehetséges, hogy néhány, igazán lelkes tagunk a tagdíjon felül összeadta a szükséges költségeket. Ez a néhány tag mindannyiunkért áldoz, tehát azokért is, akik az egyesülettel szembeni legegyszerűbb kötelezettségeiket sem teljesítették.

„Sapientia sat“ — A bölcsnek elég — mondja a latin közmondás. Mi is csak ennyit mondunk. P. L.

Die neue Krise des Rauchfangkehrererwesens

In diesem Jahre war unser traditionelles St. Floriansfest genötigt, vor Ereignissen den Platz zu räumen, die für das Land von grösserer Wichtigkeit waren. — Unsere schwarze Garde, die nie politisiert, die ihre grösseren und kleineren Angelegenheiten in einem engeren Rahmen zu erledigen trachtet — wenn sie auch in letzterer Zeit von sehr grosser Bedeutung geworden sind — war dieses einmal genötigt, auf das St. Floriansfest zu verzichten und den Tag der Generalversammlung zu verschieben. Die Regierung hatte die Versammlung aus sehr begreiflichen Gründen, vor dem Kongresse in Alba-Iulia, verboten.

Wie wir an anderer Stelle des „Hornarul“ anzeigen, sind wir gezwungen, die Generalversammlung bis zum 15. Juli d. J. zu verschieben und wenn keine neuen Hindernisse vorkommen werden, wird sie an diesem Tage stattfinden.

Wir haben uns in das Unvermeidliche gefügt, können aber die Sache nicht einfach für erledigt betrachten. Hiermit berühren wir die Verfügung der Regierung nicht, da ja dieselbe vollkommen motiviert war, die Sache hat aber eine gewisse Bedeutung für das innere Leben unserer Gilde. Vielleicht ist es die Hand des Schicksals, die den Gang der Sachen in diese Richtung geführt hat, damit wir uns besser vorbereiten können. Und hier bemerken wir, dass es für uns von grösster Wichtigkeit sei, wie die lokalen Behörden uns im Sinne des neuen administrativen Gesetzes behandeln. Im § 268 Punkt c) des neuen Gesetzes befindet sich die klare Verfügung, dass das Feststellen der Rauchfangkehrer-Statuten ein autonomes Recht der Gemeinderäte ist, die den Tarif im Rahmen des Gemeindebudgets nach eigenem Gutachten festsetzen können. Bis hierher wäre die Sache in bester Ordnung, nur ist es fraglich, wie die Gemeinden.

a) die Kehrverpflichtung,

b) die existenzialen Interessen der Meister betrachten.

Obwohl diese beiden Punkte in engem Zusammenhang stehen, müssen wir sie doch einzeln betrachten, da es wahr ist, dass das Dasein der Meister von der Kehrverpflichtung, diese aber von der Gerechtigkeit der Gemeindebehörden abhängt, demgegenüber ist es dort, wo die Gemeindebehörden die Kehrverpflichtung aussprechen, eine neue Frage, was für ein Tarif für uns festgestellt wird?

Diese sind die Fragen, welche unseren Ausschuss wieder zwingen, mit ganzer Gewalt ans Werk zu gehen. Wir müssen es erzwingen, dass die Regierung einen Erlass ausbebe, dass bis zum neuen Gewerbegesetz die Gemeinden einheitliche Statuten für die Ausübung des Rauchfangkehrerhandwerks in Geltung bringen. Ich glaube nicht, dass die Zweckmässigkeit einer solchen Disposition einer tieferen Begründung bedarf. Wir wissen es wohl, dass ohne einheitliche Statuten in den verschiedenen Gemeinden desselben Meisters hunderterlei Zustände entstehen, und dann können sich unsere Fachgenossen die Haare ausraufen, bis sie mit der eigenen Sache im reinen sein können. — Diese Sache bildet den neuesten Programmpunkt auf unserer Tagesordnung, wozu wir aber neuere materielle Kräfte benötigen. Der Beginn unserer Arbeit wäre wirklich vergebens, wenn nicht einige wirklich ernste Fachgenossen ein Zeugnis ihrer Opferwilligkeit geben, um auch für diejenigen zu opfern, die sich um uns nur wenig kümmern. I. P.

A jugoszláviai kartársak helyzete

Egy bánáti kartársunk közvetítésével hozánk jutott jugoszláviai kartársaink egységes szabályrendelete, melyből tiszta képet nyerhetünk az ottani kéményseprőipar helyzetéről.

Mielőtt azonban az ottani állapotok rövid leírásába fognék, szükségesnek tartom az előzményekre is kitérni, nehogy itteni kartársaink azt higgyék, hogy Jugoszláviában mindig fenéig tejfől volt a kéményseprőipar. Egy világért sem. Ott is éppen olyan zürzavaros volt a helyzet, mint itt; éppen úgy voltak ottan ellenségei a fekete gárdának, mint ahogy itt sem találunk mindenütt megértő lelkeket. Sőt 28 napig teljesen szabaddá volt téve a kéményseprőipar Jugoszláviában, ami érthető megdöbbenést keltett. Amde hála a gondviselésnek, amely jobb belátásra bírta az illetékes tényezőket, a kormány belátva, hogy a kéményseprőipar és annak tényezői, a mesterek, nem holmi magánjelleű érdekek szolgálatában állanak, hanem igenis a közt, a közvagyonot őrzik és óvják, a tűzrendészeti szempontokat fölébe helyezve minden egyébnek, megalkotta az egységes kéményseprőszabályrendeletet. Az S. H. S. állam kereskedelmi és iparügyi minisztériumának 1926 október 7-én kelt 9816 számú rendelete kapcsán látott napvilágot ez a szabályrendelet, amely mintaképpül szolgálhat valamennyi európai állam törvényhozóinak.

Előttem fekszik a kis horvátnyelvű füzetke. Alig néhány oldal, de benne van a jugoszláviai kéményseprők existenciájának alapja, jelenének erőssége, jövőjének reménye.

Csupán a legkimagaslóbb pontokat akarom érinteni, de ezekből következtethet mindenki, hogy milyen szellemben készült az egész szabályrendelet.

Mindenekelőtt megállapítja a szabályrendelet, hogy egy mesternek a helységek nagysága szerint 2000—2500 kéményének kell lennie. (5. fejelet első bekezdése.) Meg van tehát határozva a kémények száma, ami megszorozva az egységes alapárral, kell hogy eredményezze a mester meghatározott jövedelmét. De nem így általánosságban beszél a szabályrendelet a jövedelemről. Kimondja ugyanebben a fejezetben azt is, hogy az ország 6 legnagyobb városában a mester minimális évi jövedelmének legalább 100.000 dinárnak, míg a többi helységeken legalább 70.000 dinárnak kell lennie. Ehhez szükségtelen bármilyen kommentárt fűzni, mindössze csak azt állapítjuk meg, hogy az intézkedés magában összpontosítja mindazt, amit valódi gondoskodásnak lehet nevezni.

Van még egy másik igen figyelemreméltó

intézkedése a szabályrendeletnek. Ez a seprés kötelező voltára vonatkozik. Ugyanis a régi szabályoktól eltérőleg, a jugoszláv szabályrendelet kötelezőknek mondja ki azokat a munkákat is, amelyek a mi dijszabásunk II. csoportjában a háztulajdonos, vagy bérlő által elvégezhető munkák gyanánt vannak felvéve. Így tehát a 2000—2500 kéményt tartalmazó munkakerületen belül a munkabázis intenzívebbé válik s a biztosított megfelelő létminimum mellett a kerület kisebb körre szorítkozik, így a munkálatok elvégzése, az ellenőrzés gyakorlása stb. könnyebbé válik. A felelősség tudata nem olyan nyomasztó, mint nálunk, ahol a fűtőtest külön van választva a füstvezetékektől, holott azok szervesen függenek össze. Ezt az S. H. S. törvényhozás minden további nélkül magáévá tette s kimondotta, hogy a II. csoportba tartozó tárgyak seprése is kötelezőleg a kerületi mester által végzendő.

Egyebekben a szabályrendelet körülbelül olyan keretek között mozog, mint a mienk, de természetesen a fentebb említett határozományokkal álló párhuzamban.

Állítsuk most már ezzel szembe az új román közigazgatási törvény 268. szakaszában foglalt intézkedéseket, amelyek a községtanácsoknak szabadkezet engednek a kéményseprőszabályrendelet megalkotására, az ezzel kapcsolatos költségeknek költségvetésbe állítására teljesen szabadkezet enged. Tekintettel azonban a községtanácsokban uralkodó esetleges különféle felfogásokra, a helyzet valószínűleg egy zürzavaros kaosszá válik, amit mindennsetre csak a mesterek fognak megsínyleni.

Ez tehát a helyzet szomszédunkban, a jugoszláv államban. A folyamat ugyanaz volt, mint nálunk, csupán egy évvel megelőztek bennünket. De most már rajtunk a sor. P. L.

Die Lage der jugoslavischen Rauchfangkehrer

Durch Vermittlung eines Banater Kollegen wurden uns die einheitlichen Rauchfangkehrerstatuten zugestellt, woraus wir uns ein klares Bild über die dortigen Verhältnisse schaffen können.

Bevor ich aber die kurze Beschreibung der dortigen Lage beginne, muss ich vor Allem darlegen, wie die Sache vor 2 Jahren stand, damit unsere hiesigen Kollegen nicht glauben, dass es im SHS.-Staate immer so rosig war, wie heute. Auf keinen Fall. Dort hat auch derselbe Wirrwarr geherrscht, wie bei uns, dort hatte die schwarze Garde ebenso ihre Feinde,

wie hier. Achtundzwanzig Tage lang war unser Handwerk ganz frei in Jugoslawien, was natürlich die grösste Konsternation hervorgerufen hat. Die göttliche Vorsehung hat aber die kompetenten Faktoren zu einer besseren Einsicht gebracht und die Regierung hat ohne jedes Ueberreden sofort verstanden, dass unser Handwerk nicht im Dienste jeweiliger Privatinteressen steht, sondern die Wache der allgemeinen Feuer-sicherheit ist. Diese Umstände und der Kampf unserer jugoslawischen Kollegen haben die Regierung dahin gebracht, einheitliche Statuten für die Rauchfangkehrerei zu verfassen. Diese Statuten könnten als ein Vorbild für alle Länder dienen.

Vor uns liegt das kleine, in kroatischer Sprache verfasste Heft, kaum einige gedruckte Seiten. Und doch liegt in demselben die ganze Existenz, die Hoffnung für die Zukunft der ganzen Gilde.

Ich will nur die wichtigsten Punkte berühren, von welchen aber wer immer folgern kann, mit welcher Mentalität das ganze Reglement verfasst ist.

Vor Allem stellen die Statuten fest, dass ein Meister — je nach der Grösse der Ortschaften — 2000—2500 Rauchfänge haben muss. Somit ist die Zahl der Arbeitsobjekte bestimmt, welche mit dem Einheitspreise multipliziert, das bestimmte Einkommen des Meisters ergibt. Jedoch vom Einkommen sprechen die Statuten nicht nur so im Allgemeinen. In demselben Kapitel befindet sich noch eine Verfügung, die das minimale Einkommen in den grössten sechs Städten des Landes mit 100.000 Dinars, in den übrigen Ortschaften und Bezirken mit 70.000 Dinars jährlich feststellen. Wir betonen, dass dies „minimal“ berechnet das jährliche Bruttoeinkommen des Rauchfangkehrermeisters betragen muss.

Wir fügen nichts hinzu, bemerken aber so viel, dass solche Verfügungen eine wirkliche Versorgung genannt werden können.

Die Statuten enthalten noch eine Verfügung, die unser Interesse und unsere Aufmerksamkeit verdienen. Diese bezieht sich auf die Kehrungspflichtigkeit. Nämlich im Gegensatz zu den älteren Statuten stellt der neue Text fest, dass auch diejenigen Arbeiten vom Rauchfangkehrer verrichtet werden müssen, die bisher auch der Eigentümer verrichten durfte, also diejenigen Arbeiten, die sich in der Gruppe II. unseres Tarifes befinden. Also auf einem Gebiete, wo es 2000—2500 Schornsteine gibt, befinden sich noch mindestens ebensoviel Ar-

beitsobjekte, so dass sich der Arbeitskreis eines Meisters auch bei einem Einkommen über das Minimum, auf ein kleineres Gebiet erstreckt und so die Arbeit, Kontrolle usw. intensiver und doch leichter werden kann. Die Verantwortung ist nicht so drückend wie bei uns, wo der Rauchfang vom Heizobjekt meist ab- gesondert behandelt wird, wenn sie auch gleich in organischem Zusammenhang stehen. Dieses Prinzip wurde in Jugoslawien zur Wirklichkeit und so verrichtet der Meister dort auch diejenigen Arbeiten, die bei uns in die Gruppe II. gehören. Ansonsten bewegt sich das Regulament auf derselben Bahn wie bei uns, jedoch in obigem Sinne. Stellen wir nun die hiesigen Verhältnisse den jugoslawischen gegenüber. Die Verfügungen des Gesetzes geben den Gemeinderäten freie Hand in der Regulierung des Kehrens der Rauchfänge. Die Feststellung des Tarifes ist den Gemeinden überlassen. Dies ist die Lage in Jugoslawien. Der Ablauf der Sache war derselbe wie bei uns, nur ist es eben um ein Jahr früher geschehen. Nun ist aber die Reihe an uns gekommen.

L. P.

Nyugtázások 1928 április és május hónapra

Nágel Ottó	120.—
Zicher Jánosné	500.—
Hoszmann Ferdinand	500.—
Vitták János	500.—
Szigeti Sándor	400.—
Ifj. Szigeti Sándor	400.—
Hoffmann Sándor	500.—
Schneidhoffer János	500.—
Erdhardt József	250.—
Adamovits Ádámné	500.—
Szenik János	550.—
Rehling Antal	500.—
Hennert János	580.—
Seidner András	500.—
Tóth Jenő	600.—
Emer Frigyes	890.—

Platz Kálmán,
pénztárnok.

Azonnali belépésre segédet keresek. Etédi Ferenc, hornar, Dej.

Segédet keresek. Levélbeli ajánlatokat kér özv. Nickel Antalné, Hăţeg.